

ДЪРЖАВНА ФИЛАХАРМОНИЯ-РУСЕ

К 78/Р 95

120000869154

К 753.2

48
—
p 95

= Сезон 1989 - 1990 година =

= Пред IX-тия Национален преглед на
симфоничните оркестри в България =

К о н ц е р т н а
Р У С Е Н С К А Ф И Л Х А Р М О Н И Я
носител на орден "Червено знаме на труда"

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000869154

Диригент

А Л И П И Н А Й Д Е Н О В

Солист

Г Е О Р Г И Б А Д Е В - цигулка,
Лауреат на Димитровска награда

20 октомври - петък - 19 ч. - Зала "Г.Кроснев"

448414

ПРОГРАМА:

.I.

КОНСТАНИН ИЛИЕВ - "Очите на нощта"

БЕЛА БАРТОК - Концерт за цигулка и
оркестър № 2
- Allegro non troppo
- Andante tranquillo
- Allegro molto

.II.

КАРЛ НИЛСЕН - Симфония № 5, оп.50
- Tempo giusto
Adagio non troppo
- Allegro

= Русенска филхармония между двата
прегледа =

Периодът се оказа изключително богат и плодотворен. Нещо повече – превърна се в сериозен и значим етап от артистичното израстване на института, открояващ се със своята активност и целенасоченост.

Авторитетните награди от предишния национален преглед през 1984 год. /награда за най-добро изпълнение на крупно съвременно произведение и Първа награда за диригентско майсторство на главния художествен ръководител и главен диригент Алипи Найденов/ не само укрепили самочувствието и престижа на оркестъра, но заедно с това му дадоха и нов, солиден тласък в израстването. Несъмнено една от кулминациите бестържественото честване на 40 годишнината от основаването на института, предизвикало широк и силен обществен резонанс. Удивителна активност за този петгодишен период и на полето на големите национални и международни форуми – "Софийски музикални седмици", "Декемврийски музикални вечери", прегледа "Нова българска музика" – със смели и оригинални репертоарни предложения, "провокиращи" заглавия, премиерни находки и открития...! Като че ли наистина ръководството на Русенската филхармония успя да разшири обичайните представи за редовата ни концертна дейност. Така през последните години чувствително се обнови и актуализира облика на традиционните "Зимни музикални вечери". Така се роди и уникалният по своя замисъл интеграл на Бетховеновото оркестрово наследство. Любопитни и интригуващи идеи освежиха и останалата част от сезонните прояви на оркестъра...

Съвсем не е случаен фактът, че именно в този период Русенската филхармония стана носител и на Голямата награда на ОБНС в Русе за 1986 г. А неотдавна излезе и поредната ѝ грамофонна плоча със запис на Симфония № 6 от К. Илиев – последната записана творба на големия творец!

Нека допишем този кратичък портрет и с традиционните "летни сезони" на Русенската филхармония в Италия, като един от постоянните партньори на световноизвестната лятна музикална академия "Киджана" в Сиена – защото те са също част от този необикновен и буен творчески поход. Работата с личности като Карло Мария Джулини, Геннадий Рождественски, Катя Ричарели, Юрий Башмет е не само умножаване на опита – тя е и артистичен импулс, и защитен престиж...

Така пристъпва сега Русенската филхармония към най-близкото си изпитание – IX-тия национален преглед на симфоничните оркестри, на който тя ще се представи с програмата от концерта тази вечер.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

/1924 - 1988/

"ОЧИТЕ НА НОЩТА"

Не случайно тази оркестрова пиеса е включена в програмата на Русенската филхармония за прегледа. Написана през 1987 г., тя е изпълнена за първи път в Русе, под диригентството на Алипи Найденов, комуто всъщност Константин Илиев посвещава своята последна композиция...

Заглавието ѝ е "взаимствано" от едноименната графика на варненския художник Стоимен Стоилов. Но нека не бързае да гледаме на тази майсторска в своя лаконизъм и експресия творба на К. Илиев като на обикновена музикална илюстрация - макар, че "рисунъкът" ѝ е действително като че ли графичен. Интроспективната дълбочина на тази музика напомня по-скоро своеобразна философска притча. Не бих се наела да сравнявам двамата творци, но и близостта им в случая е очевидна. Откриваме я в интереса към духовното, към "живота" на онези крехки и неприкосновени зони на човешкото съзнание, доловими само в мигове на откровение и самота... И все пак, как добре се вписва казаното за творчеството на Стоилов в интелектуалните прозрения на Константин Илиев и неговата последна оркестрова композиция - "...Да открива под преходните карнавални одеяния на времето неизменно голата, самотно зъзнеща, разпъната на кръс от безнадеждни пориви и страхове човешка същина. Съчувствието към нея, болката и ужасът от внезапните ѝ застрашителни превъплъщения пронизват всички графики на Стоимен Стоилов - циклите "Метаморфози на страха", "Бестиарий", "Сънят на гладиатора"... Навсякъде - една и съща фигура... Вечният човек, разкъсан от дуализма на своята природа... В единение и единоборство със света и себе си..."

БЕЛА БАРТОК

/1882 - 1945/

КОНЦЕРТ ЗА ЦИГУЛКА И ОРКЕСТЪР № 2

"В повечето случаи се счита, че преди всичко Шьонберг и Стравински са отговорни за онзи прелом, който става в европейската музика след Дебюси. Но аз мисля, че Барток - наред с Шьонберг и Стравински, най-пълно представя музикалната революция от този период. Барток не е така бляскав като Стравински, не е и така догматичен като Шьонберг, но от тримата вероятно именно той е онзи задълбочен музикант, чиято еволюция е най-прогресивна." Тези думи принадлежат на Артур Онегер и независимо дали носят някакво пристрастие, Барток наистина си остава един от малцината "избрани" в музиката на XX-тото столетие.

"Колкото по-зрял ставаш - казва от своя страна Барток в едно от малкото си американски интервюта, толкова по-силно усещаш стремежа си към простота, към по-пестеливо използване на изразните средства. Само в зрелите години постигаме онази точна мяра, онази златна среда, която позволява да изразим напълно нашата собствена индивидуалност. "Късните творби на Бела Барток - "Контрасти", Дивертименто за струнен оркестър, Музика за струнни, ударни и челеста, Втория цигулков концерт, Концерт за оркестър - са може би най-красноречивото доказателство за това.

Вторият цигулков концерт Барток завършва през 1938 година. Новата творба е удивително свежа, необикновено трудна и необичайна в широтата на мелодическото си начало - особено изразително в капризните и деликатни очертания на солиращата партия. Първоначално концертът е замислен като Тема с вариации. Но големият унгарски цигулар Золтан Секеи, комуто Барток посвещава по редната си концертна творба, убеждава композитора да използва все пак традиционната тричастна форма. Така се раждат епично-песенната Пър-

ва част, лирико-фантастичното "Анданте" /една от най-красивите страници на бартоковата инструментална лирика!/ и енергичният, жанрово-подвижен финал на концерта. И все пак, очевидно е, че Барток не се отказва и от вариационността. Така Втората част се превръща в голям вариационен "блок" – протяжна и удивително одухотворена "песен" в духа на "парландо рубато" с шест свободни вариации, а финалът – в свободна и виртуозно замислена "игра" върху основната тема от Първата част на концерта.

Творбата е изпълнена за първи път в Амстердам, от оркестъра на Концертгебоу, под диригентството на М. Менгелберг.

КАРЛ НИЛСЕН
/1865 – 1931/

СИМФОНИЯ № 5

Името на големия датски композитор Карл Нилсен е известно на малцина. За времето си той е бил една от най-влиятелните и авторитетни фигури сред духовния елит на Дания. А днес авторът на шест симфонии, две опери, три инструментални концерта и редица оркестрови пиеси, с право е считан за един от класиците на датската музикална култура – така както Григ за Норвегия, или Сибелиус за Финландия.

Несъмнен връх в творчеството на Нилсен е неговата Пета симфония, завършена в края на 1921 година. По мащаби и формат на симфоничната концепция тя може да бъде сравнявана само с най-високите достижения на европейския симфонизъм от това време. Предвкусвайки като че ли нейния успех, композиторът пише: "Завърших новата си симфония! Струва ми се, че в нея съм постигнал всичко към което съм се стремил в живота си – във всеки случай, по-добро сега не мога да напиша...!"

Наричат я предвестник на т.н. симфонии за "войната и мира". Създадена в първите години след войната, творбата действително носи в себе си страховитите и нерешими конфликти на своето време – как странно напомня дългото и натрапчиво остианато на малкото барабанче от Първата част на симфонията образите на "нашествието" от "Ленинградската" на Шостакович! Поразителна асоциация! И все пак, драмата в музиката на Петата нилсенова симфония има особена окраска. Симфонията е двучастна и този "едър" план на структурата ѝ придава особена епичност на повествуването – независимо от честата, контрастна смяна на почти "кинематографично" разположените сцени и картини.

В България симфонията е изпълнена за първи път през 1987 г. от Русенската филхармония с диригент Алипи Найденов.

